

KS

304

2

HET TWEEDE DEEL

des

Cruyt-Boecks

van REMBERTVS DODONÆVS:

Inhoudende

De beschrijvinge van Bloemen / Cranscruyderen / welriekende
ende Croonkens dragende cruyden.

Seste Boeck,

Van Violetten / Roosen / ende andere diergelycke Bloemen.

VOORREDEN.

Nedemaal wij volbrocht hebben het Eerste Deel deses Cruytboecks / waer in wij veels derhande cruyden nae het vervolch van den A B C beschreeven hebben / die met malsanderen geene oft immers seer cleyne gelijckenisse hadden : soo sal het nu tijt wesen dat wij comen tot de voordere beschrijvinge van die cruyderen ende gewassen / de welke in sekeren ende merkelycke verdeelingen bepaelt ende afgesondert comen wesen / ghemerckt dat sij den anderen niet eenige kennelijcke ghelijckenisse seer nae bij seijnen te comen. Om het welke ten eynde te bringen / sullen wij eerstelijck ende voor allen in dit Tweede Deel / van de Bloemen ende Welriekende cruyden spreken. Niet alleen om dat door den reuck oft handelinge van desen / den geest der menschen tot eenige genuchte oft vermaeckinge verweckt wort / maer oock om dat sij dieckwils tot vercieringe en verstraeynghe soo wel van huysen / kercken en ander plaetsen / als van de menschen selve gebuyet pleogen te worden. Men pleegt van de bloemen franskens te vlechten / om het hooft te verciereen : men maect oock tusskens van de selve bloemen / als oock vande welriekende bladeren / die seer lustich om sijn / en seer lieffelijck van reucke sijn. Dan boven allen soo sijn dese cruyderen en bloemen het meeste verciersel / fraeychicheyt ende lieffelijckheyt die de hoven door denich dinct mogen crijgen. Want goenderhande ghewelfsels / wagens / putelen ende ander hofwercken / hoe constich die oock mogen gewoicht / geshudert oft samengesvoecht sijn / oft hoe aerdich ende fraey niet verwen verciert oft bestreken / ende hoe costelijck dat sij oock ghesmaect sijn / en comen de hoven in geender voegen soo seer verciereen oft lustich maken / als de Bloemen en Welriekende cruyden pleegen te doen : die welke niet alleen en dienen om het ghesichte ende den reucke te verheugen / maer oock bequaem sijn om daer franskens / hoeykens ende tusskens af te maken : Jae / dat meer is / sonder dese bloemen ende cruyden sijn alle de voornoemde hofwercken onbehaeckelijck en onaengenaem / ende schijnen gantsch van alle verciereinge / lieffelijckheyt ende bevallicheyt berooft te wesen. Bovendien soo is de genuchte ende vermaeckinge des geestes diemen wt dese dingen sceppe / niet alleene seer behaeckelijck ende lieffelijck / maer en can oock niet anders dan seer eerlijck ende prijsbaer wesen. Want het ghesicht ende handelinge daer van / vermaent ende verweckt het ghemoet des menschen tot prijsinghe ende naevolginghe van alle eerlijcke ende schoone saken : sulx datmen dagelijcks bemerckt dat de bloemen door hantliedder schoonheyt / aerdighe verwe / ende winnemende fraeychicheyt / die in heur maectselblijcke / dieckwils oorsaeck sijn van een overdinctinge ende goet voornemen van alle loffelijcke daden / en gedachtenisse van alle deuchden / befonsderlijck inde cloecke ende edele verstanden ende hoochmoedighe geesten : Want het waer een schandelijcke sake / als den Wijssen man seydt / dat de ghene die schoone dinghen vooroggen heeft / ende de selve dieckwils aenschouwet / schoone dinghen handelt / ende op schoone oft fraeye plaetsen verkeert / sijnen geest en sijn ghesmoet oock niet en soude soecken schoon te hebben / oft van alle onreynicheyt ende ondanchden supper te maeken. Dan aengaende de Bloemen / men soude seer veel verscheden geslachten van dien mogen vinden / ende besonderlijck beschrijven / waer het sake datmen naersticheyt woude doen om die seer naemwe en scherp te overleggen / ende heur onderscheyt te aenmercken. Naer wij hebben onnoodich geacht dat selve soo anderselijck te volbrengen : meynde / oft immers verhopende / dattet ghenoech was de Bloemen alleen in dijs derhande onderscheden te verdeelen / te weten in de Hofbloemen / ende Wilde Bloemen / ende de gene die van Clusters voortcomen / dat is een loockachtige wortel hebben. Onder dese dijs geslachten hebben wij gearbeyt te begripen alle die cruyden ende gewassen / die niet haerlieder bloemen sonderlinge in de Ghesceconste nut sijn / oft de voogen een behagen oft wellust comen geven : ende daarom eygentlijck Bloemen gheenoemt sijn / door dien dat sij meest om haerlieder bloemen gesocht ende in de hoven onderhouden ende geoeffent worden. Dese dijs geslachten van cruyden in de dijs voorste boecken van dit onse Tweede Deel beschreeven

